

## Kommuner i Eskilstuna 1863-

Här kan du läsa om alla olika kommuner som funnits i Eskilstunaområdet.

För varje kommun finns en kortfattad historik och befolkningstatistik. För landskommunerna finns även information om vilken domstol, regemente, skattemyndighet etc som invånarna i kommunen har tillhört. Dessutom finns uppgifter om vilka arkiv kommunerna bildat. Information om kommuner i allmänhet hittar du under ”Allmänt om kommuner”.

<b>Kommun</b> (sidnr. PDF-fil)	<b>Verksamhetstid</b>
Barva landskommun (s. 3)	1863-1951
Eskilstuna kommun (s. 4)	1971-
Eskilstuna stad (s. 5)	1863-1970
Fors landskommun (s. 5-6)	1863-1907
Gillberga landskommun (s. 6-7)	1863-1951
Hammarby landskommun (s. 7-8)	1863-1951
Husby-Rekarne landskommun (s. 9-10)	1863-1951
Husby-Rekarne storkommun (s. 10)	1952-1970
Hällby storkommun (s. 10)	1952-1970
Jäders landskommun (s. 10-11)	1863-1951
Kafjärdens storkommun (s. 12)	1952-1970
Kjula landskommun (s. 12-13)	1863-1951
Klostera landskommun (s. 13-14)	1863-1907
Lista landskommun (s. 14-15)	1863-1951
Nyfors municipalsamhälle (s. 15)	1889-1907
Näshulta landskommun (s. 15-16)	1863-1951
Råby-Rekarne landskommun (s. 17)	1863-1951
Stenkvista landskommun (s. 18)	1863-1951
Sundby landskommun (s. 19)	1863-1951
Torshälla landskommun (s. 20)	1863-1951
Torshälla stad (s. 21-22)	1863-1970
Tumbo landskommun (s. 22-23)	1863-1951
Vallby landskommun (s. 23-24)	1863-1951
Västermo landskommun (s. 24-25)	1863-1951
Västra Rekarne storkommun (s. 25)	1952-1970
Ärla landskommun (s. 25-26)	1863-1951
Ärla storkommun (s. 27)	1952-1970
Öja landskommun (s. 27-28)	1863-1951

## Allmänt om kommuner

### **Socknar**

Socknar är kommunernas föregångare och har existerat sedan tidig medeltid. Uppkomsten av och indelningen av Sverige i socknarna skedde ungefär samtidigt som kristendomen infördes. Fram till mitten av 1700-talet var den huvudsakliga sysselsättningen för sockenstämmorna, som var socknarnas högsta beslutande organ, tukt och ordning inom församlingen samt kyrkans ekonomi. Sedan tillkommer ett antal mer ”borgerliga” frågor, som fattigvård och skolgång.

Samtidigt förvandlas stämmorna från att i princip varit öppna för alla i socknen (alla män i alla fall) till att enbart vara öppna för dem som ägde jord. Under början av 1800-talet släpptes även andra penningstarka grupper, allt från bättre betalda arbetare till bolag, in på stämman. Principen var den att de som genom att betala skatt bidrog till socknens allmänna också var de som skulle ha rätt att rösta på sockenstämman. Rösträtten var graderad så att den som ägde mest jord eller tjänade mest hade flest röster.

År 1843 infördes sockennämnder som ett verkställande organ vid sidan om den beslutande sockenstämman. Sockenstämmor var endast obligatoriska på landet, men förekom även i städerna.

### **Kommuner**

När kommunerna infördes år 1863 innebar det att socknarna delades upp i en kyrklig och en borgerlig kommun, ledda av kyrkostämman respektive kommunalstämman. Det område som dessa nya enheter skulle bestämma över var det samma som för sockenstämman, nämligen socknen. För den borgerliga kommunen kom området att kallas kommun, och för den kyrkliga församling. Införandet av kommuner uppfattades nog av de flesta enbart som ett namnbyte, om ens det. Något som också ofta märks i protokollen, där man ofta fortsatte att skriva ”sockenstämman” och ”socknen” trots att det var kommunalstämman som hade möte i kommunen.

När kommuner infördes i och med att 1862 års kommunalförordningar trädde ikraft 1863 infördes inte en slags kommun utan fyra – landskommuner, stadskommuner (städer), kyrkokommuner (församlingar) och landsting. Arkiven efter kyrkokommunerna tar staten hand om och de efter landstingen tar landstingen hand om, så de berörs inte vidare här.

Landskommuner kallas de kommuner som infördes på landsbygden. De fick kommunalstämman som högsta beslutande organ och kommunalnämnden som dess verkställande myndighet. Vid kommunalstämman hade alla som betalade skatt inom kommunen rösträtt, även bolag, kvinnor och omyndiga. Alla som hade rösträtt vid stämman hade också rätt att föra sin egen talan vid den. Rösterna räknades innan den allmänna rösträtten infördes - för kommuner skedde det år 1918 - i så kallade fyrkar, som var direkt kopplade till hur mycket den röstberättigade betalade i skatt dels för sitt jordägarande, dels för sina inkomster. I större kommuner kunde kommunalstämman ersättas av kommunalfullmäktige, som var ett valt representativt organ, till skillnad från stämman där samtliga röstberättigade hade tillträde. Kommunalfullmäktige försvann inte ur lagstiftningen förrän 1954, men den hade i de flesta landskommuner ersatts av kommunfullmäktige långt innan dess.

I städerna, där helt annan lagstiftning gällde än på landsbygden, blev stadsfullmäktige, och för de mindre städerna allmän rådstuga, det högsta beslutande kommunala organet. Vid sidan av dessa fanns andra viktiga beredande och verkställande organ. Magistraten, som även hade statliga uppgifter, skulle till exempel att sköta om stadens domstol, medan drätselkammaren hade hand om stora ekonomiska frågor.

Delar av landskommuner som var så tätbefolkade att någon av de fyra stadsstadgorna (byggnads-, brand-, ordnings-, och hälsovårdsstadga) borde gälla, kunde från 1875 bilda ett så kallat municipalsamhälle. Nyfors är ett exempel på ett sådant samhälle i vårt område, där delar av Fors landskommun var så tätbefolkade att de skulle lyda under stadslagarna. Municipalsamhället hade en egen stämma och en egen nämnd.

### **Kommunsammanslagningar**

Under 1900-talets gång fick kommunerna allt fler och tyngre uppgifter som de små landskommunerna hade svårt att klara av. Därför beslutades om en stor reform,

"storkommunreformen", som innebar att antalet kommuner minskades från omkring 2 500 till runt 1 000. Reformen verkställdes 1952. I det som idag är Eskilstuna minskade antalet landskommuner kraftigt, från 17 till 5 stycken (Fors och Klosters landskommuner hade redan 1907 slagits samman med Eskilstuna stad.).

Nästa stora förändring av det kommunala landskapet kom under perioden 1962-1974. Då minskade antalet kommuner på det lokala planet till 277. Skillnaden mellan stad och land i lagstiftningen hade upphört 1955, och nu upphörde även den fysiska åtskillnaden mellan olika slags kommuner på det lokala planet. För Eskilstunas del innebar det att Eskilstuna stad, Torshälla stad, Husby-Rekarne kommun, Hällby kommun, Kafjärdens kommun, Västra Rekarne kommun och Ärla kommun den 1 januari 1971 slogs samman till en enda kommun, densamma som vi har nu, Eskilstuna kommun.

### **Kommunallagar**

<b>Namn</b>	<b>Nummer i Svensk författningssamling (SFS)</b>	<b>Ikraftträdande</b>
Kommunalstyrelse på landet	1862:13:00	1 januari 1863
Kommunalstyrelse i stad	1862:14:00	1 januari 1863
Kommunalstyrelse på landet	1930:251	1930
Kommunalstyrelse i stad	1930:252	1930
Kommunallag	1953:753	01-jan-55
Kommunallag	1977:179	1977
Kommunallag	1991:900	01-jan-92

### **Fakta om kommuner i Eskilstuna:**

#### **Barva kommun 1863-1951**

Barva kommun (även stavat Barfva) var en så kallad landskommun och startade sin verksamhet den 1 januari 1863 (SFS 1862:13). Kommunens föregångare finns i sockenstämman, vars handlingar förvaras i Barva församlings arkiv hos Landsarkivet i Uppsala. Från den 1 januari 1952 bildar Barva kommun tillsammans med Hammarby, Jäder, Kjula, Sundby och Vallby Kafjärdens kommun (SFS 1949:652).

Barva hade under 1800-talet tre huvudnäringar, åkerbruk, skogsbruk och fiske. I norra delen, med delvis kuperad terräng, fanns tillgång till fiskevatten. Söderut fanns förutom skogsmarker en sandig jordmån lämpad för åkerbruk nedanför Barvaåsen. Förekomsten av hemmansklyvning var relativt liten. Lindholms herrgård var största jordägare. Vid 1860-talets början bodde 872 personer i Barva. I början av 1920-talet skedde ett trendbrott i befolkningsutvecklingen och fram till sammanslagningen i Kafjärden storkommun minskade befolkningen med mer än 40 %.

## **Barva kommuns befolkningsutveckling**

År	1860	1870	1880	1891	1900	1910	1920	1930	1940	1950
Folkmängd	872	907	988	916	892	982	964	793	690	554

2004-07-22

Tomas Carlberg

Nils Mossberg

## **Administrativ indelning**

Fögderi: Tredje (från 1886 benämnt Rekarne) 1720-1966, Eskilstuna 1967-

Länsmansdistrikt: Österrekarne härad -1917

Landsfiskalsdistrikt: Österrekarne 1918-1951, Rekarne 1952-1964

Polisdistrikt: Eskilstuna 1965-

Åklagardistrikt: Eskilstuna 1965-

Kronofogdedistrikt: Eskilstuna 1965-

Län: Eskilstuna (del av Livgedinget) 1633-1718, Södermanland 1719-

## **Judiciell indelning**

Härad: Österrekarne

Tingslag: Österrekarne härad –1880, Rekarne 1881-1947, Livgedingets domsaga 1948-1970

Domsaga: Livgedinget –1970 (Eskilstuna län egen domsaga 1714-1718), Eskilstuna 1971-

Tingsrätt: Eskilstuna 1971-

## **Kommunal indelning**

Kommun: Barva 1863-1951, Kafjärden 1952-1970, Eskilstuna 1971-

## **Kyrklig indelning**

Pastorat: Jäder och Barva -1961, Jäder, Barva, Kjula, Sundby, Vallby och Hammarby 1962-1979 (30/6), Kjula, Jäder, Barva, Sundby, Vallby och Hammarby 1979 (1/7)-

Kontrakt: Österrekarne –1961, Rekarne 1962-

Stift: Strängnäs

## **Militär indelning**

Södermanlands regemente: Öster Rekarne kompani

## **Eskilstuna kommun 1971-**

Eskilstuna stad och Torshälla stad bildar tillsammans med de fem tidigare storkommunerna Husby-Rekarne, Hällby, Kafjärden, Västra Rekarne och Ärla Eskilstuna kommun.

## **Eskilstuna kommuns befolkningsutveckling**

År	1970	1980	1990	2000	2006	2016 (nov.)
Folkmängd	94 076	90 354	89 765	88 408	92 250	103 424

## Eskilstuna stad 1863-1970

Eskilstuna fick stadsrättigheter 1659 under namnet Carl Gustafs stad i samband med att Carl X Gustav gav livländaren Reinhold Rademacher rättighet att driva manufakturverksamhet i staden.

Genom ett riksdagsbeslut 1771 grundades Eskilstuna Fristad, Sveriges första fristad. Här fick ”småföretagare” som ägnade sig åt järn-, stål- eller metallförädling, fritt etablera sig och bedriva sin verksamhet fria från skråtvång och tullavgifter.

1833 fördes Fristaden samman med Gamla staden, det ursprungliga Eskilstuna. Sedan tidigare hade verksamheten i Fristaden och Carl Gustafs stads gevärsfaktori samordnats. Formellt blev nu Eskilstuna en enda stad men i praktiken var Fristaden och Gamla staden två skilda samhällen under lång tid framöver, med stora inbördes spänningar.

Industrialiseringen innebar att befolkningen i Eskilstuna och i de kringliggande landskommunerna Fors och Kloster ökade påtagligt. Många människor flyttade in från den omgivande landsbygden för att börja arbeta inom industrin. Eskilstunas befolkning mer än fördubblades mellan 1870 och 1900. I Fors landskommun ökade invånarantalet från cirka 1 500 personer 1870 till 7 400 år 1900. Många av dessa bosatte sig på Västermarken, där arbetarsamhället Nyfors växte fram. Nyfors samt Fors och Klosters landskommuner sammanfördes med Eskilstuna stad 1907. 1910 hade staden över 28 000 invånare.

Uppgick 1971 i Eskilstuna kommun tillsammans med Torshälla stad och 5 storkommuner.

Handlingar före 1863, då stadsfullmäktige bildades finns bl. a. i arkivet för Eskilstuna rådhusrätt och magistrat hos Landsarkivet i Uppsala

### **Eskilstuna stads befolkningsutveckling**

År	1860	1870	1880	1890	1900	1910	1920	1930	1940	1950	1960	1970
Personer	4628	5716	8161	10909	13663	28364	30253	32674	40703	53577	59016	68924

## Fors kommun 1863-1907

Fors kommun var en så kallad landskommun och startade sin verksamhet den 1 januari 1863 (SFS 1862:13). Fors omfattar staden väster om Eskilstunaån samt odlingslandskapet väster därom, vilket är genomdraget av Strömsholmsåsen. Kommunens föregångare finns i sockenstämman, vars handlingar förvaras i Eskilstuna Fors kyrkoarkiv hos Landsarkivet i Uppsala. 1907 uppgick Fors kommun, tillsammans med Kloster kommun och Nyfors, municipalsamhälle i Eskilstuna stad.

### **Fors kommuns befolkningsutveckling**

År	1850	1860	1870	1880	1890	1900
Folkmängd	2 244	1 183	1 478	1 700	3 764	7 418

Fors kommuns indelningar genom tiderna

Fors kommuns indelningar genom tiderna\*

## **Administrativ indelning**

Fögderi: Tredje (från 1886 benämnt Rekarne) 1720-1906, under uppbördsväsendet i Eskilstuna stad 1907-1966, Eskilstuna 1967-  
Länsmansdistrikt: Västerrekarne härad –1906, under polis-, åklagar- och utsökningsväsendet i Eskilstuna stad 1907-1917.

Landsfiskalsdistrikt: Under polis-, åklagar- och utsökningsväsendet i Eskilstuna stad 1918-1964.

Polisdistrikt: Eskilstuna 1965-

Åklagardistrikt: Eskilstuna 1965-

Kronofogdedistrikt: Eskilstuna 1965-

Län: Eskilstuna (del av Livgedinget) 1633-1718, Södermanland 1719-

## **Judiciell indelning**

Härad: Västerrekarne

Tingslag: Västerrekarne härad –1880, Rekarne 1881-1906, under rådhusrätten i Eskilstuna 1907-1970.

Domsaga: Livgedinget –1906 (Eskilstuna län egen domsaga 1714-1718), under rådhusrätten i Eskilstuna 1907-1970, Eskilstuna 1971-

Tingsrätt: Eskilstuna 1971-

## **Kommunal indelning**

Kommun: Fors 1863-1906, Eskilstuna stad 1907-1970, Eskilstuna kommun 1971-

## **Kyrklig indelning**

Pastorat: Fors och Kloster –1658, Eskilstuna, Fors och Kloster 1659-1930, Eskilstuna Fors och Eskilstuna Kloster 1931-1939, Eskilstuna Fors 1940-

Kontrakt: Österrekarne – före 1865, Västerrekarne före 1865-1961, Rekarne 1962

Kyrklig samfällighet: Eskilstuna 1932-

Stift: Strängnäs

## **Militär indelning**

Södermanlands regemente: Väster Rekarne kompani

\*Uppgifterna gäller Eskilstuna Fors församling

## **Gillberga kommun 1863-1951**

Gillberga kommun var en så kallad landskommun och startade sin verksamhet den 1 januari 1863 (SFS 1862:13). Kommunens föregångare finns i sockenstämman, vars handlingar förvaras i Gillberga församlings arkiv hos Landsarkivet i Uppsala. Från den 1 januari 1952 bildar Gillberga kommun tillsammans med Lista, Öja och Västermo Västra Rekarne kommun (SFS 1949:652).

Hyndevadsån och öppen terräng för övrigt gjorde att Gillberga, sydväst om Eskilstuna, fick sin försörjning från såväl åkerbruk som ängsskötsel och fiske. Befolkningen ökade med omkring 160 personer under de första 30 åren som kommun men sjönk mellan åren 1900

och 1930 tillbaka till samma nivå som på 1860-talet, för att sedan minska ytterligare fram till uppgåendet i Västra Rekarne storkommun. Biby frälsesäteri med tillhörande gårdar och underlydande var Gillbergas stora jordbruksgods.

### **Gillberga kommuns befolkningsutveckling**

År	1860	1870	1880	1891	1900	1910	1920	1930	1940	1950
Folkmängd	1085	1164	1175	1246	1249	1178	1116	1094	967	856

2004-07-22

Tomas Carlberg

Nils Mossberg

### **Administrativ indelning**

Fögderi: Tredje (från 1886 benämnt Rekarne) 1720-1966, Eskilstuna 1967-

Länsmansdistrikt: Västerrekarne härad -1917

Landsfiskalsdistrikt: Västerrekarne 1918-1951, Rekarne 1952-1964

Polisdistrikt: Eskilstuna 1965-

Åklagardistrikt: Eskilstuna 1965-

Kronofogdedistrikt: Eskilstuna 1965-

Län: Eskilstuna (del av Livgedinget) 1633-1718, Södermanland 1719-

### **Judiciell indelning**

Härad: Västerrekarne

Tingslag: Västerrekarne härad –1880, Rekarne 1881-1947, Livgedingets domsaga 1948-1970

Domsaga: Livgedinget –1970 (Eskilstuna län egen domsaga 1714-1718), Eskilstuna 1971-

Tingsrätt: Eskilstuna 1971-

### **Kommunal indelning**

Kommun: Gillberga 1863-1951, Väster Rekarne 1952-1970, Eskilstuna 1971-

### **Kyrklig indelning**

Pastorat: Gillberga och Lista –1961, Öja, Västermo, Gillberga och Lista 1962-

Kontrakt: Västerrekarne –1961, Rekarne 1962-

Stift: Strängnäs

### **Militär indelning**

Södermanlands regemente: Väster Rekarne kompani

## **Hammarby kommun 1863-1951**

Hammarby kommun var en så kallad landskommun och startade sin verksamhet den 1 januari 1863 (SFS 1862:13). Kommunens föregångare finns i sockenstämman, vars handlingar förvaras i Hammarby församlings arkiv hos Landsarkivet i Uppsala. Från den 1 januari 1952 bildar Hammarby kommun tillsammans med Barva, Jäder, Kjula, Sundby och Vallby Kafjärdens kommun (SFS 1949:652).

Hammarby var den till ytan minsta landskommunen i Eskilstunas närhet och försörjde 84 hushåll vid början av 1860-talet. Åkerbruk var huvudnäring i ett jämnt och lågt landskap. De flesta gårdarna hade under medeltiden lytt under Johanniterklostret och gjorde som tidig kommun vinster till följd av laga skifte. På 1880-talet genomfördes också ett större dräneringsprojekt som gav 266 hektar ny odlingsbar mark. Befolkningsutvecklingen var relativt stabil med svagt sjunkande invånarantal.

### **Hammarby kommuns befolkningsutveckling**

År	1860	1870	1880	1891	1900	1910	1920	1930	1940	1950
Folkmängd	310	372	394	330	342	329	288	300	261	246

2004-07-22

Tomas Carlberg

Nils Mossberg

### **Administrativ indelning**

Fögderi: Tredje (från 1886 benämnt Rekarne) 1720-1966, Eskilstuna 1967-

Länsmansdistrikt: Österrekarne härad -1917

Landsfiskalsdistrikt: Österrekarne 1918-1951, Rekarne 1952-1964

Polisdistrikt: Eskilstuna 1965-

Åklagardistrikt: Eskilstuna 1965-

Kronofogdedistrikt: Eskilstuna 1965-

Län: Eskilstuna (del av Livgedinget) 1633-1718, Södermanland 1719-

### **Judiciell indelning**

Härad: Österrekarne

Tingslag: Österrekarne härad –1880, Rekarne 1881-1947, Livgedingets domsaga 1948-1970

Domsaga: Livgedinget –1970 (Eskilstuna län egen domsaga 1714-1718), Eskilstuna 1971-

Tingsrätt: Eskilstuna 1971-

### **Kommunal indelning**

Kommun: Hammarby 1863-1951, Kafjärden 1952-1970, Eskilstuna 1971-

### **Kyrklig indelning**

Pastorat: Vallby och Hammarby –1918, Kjula, Sundby, Vallby och Hammarby 1919-1961, Jäder, Barva, Kjula, Sundby, Vallby och Hammarby 1962-1979 (30/6), Kjula, Jäder, Barva, Sundby, Vallby och Hammarby 1979 (1/7)-

Kontrakt: Österrekarne –1961, Rekarne 1962-

Stift: Strängnäs

### **Militär indelning**

Södermanlands regemente: Väster Rekarne kompani



## Husby-Rekarne landskommun 1863-1951

Husby-Rekarne kommun var en så kallad landskommun och startade sin verksamhet den 1 januari 1863 (SFS 1862:13). Kommunens föregångare finns i sockenstämman, vars handlingar förvaras i Husby-Rekarne församlings arkiv hos Landsarkivet i Uppsala. Den 1 januari 1952 slås Husby-Rekarne samman med Näshulta kommun för att bilda en ny så kallad storkommun med namnet Husby-Rekarne kommun (SFS 1949:652).

Tvärtemot de flesta övriga delar av landsbygden runt Eskilstuna hade Husby-Rekarne en positiv befolkningsutveckling under sin tid som landskommun. Invånarantalet ökade med få avbrott och fördubblades under perioden. När man slogs samman med Näshulta och blev storkommun bodde 2733 invånare i Husby-Rekarne. De näringar man levde av var åkerängs- och skogsbruk samt fiske. Med Hyndevadsån som gräns i nordväst, i en blandad terräng med både slättmark och bergkullar, bestod 75 % av marken av frälsejord. Lundby säteri var största enskilda gods. Husby-Rekarne var, liksom övriga landskommuner längst söder om Eskilstuna, senare med genomförandet av laga skifte än andra delar av Eskilstunaområdet.

### Husby-Rekarne landskommuns befolkningsutveckling

År	1860	1870	1880	1891	1900	1910	1920	1930	1940	1950
Folkmängd	1363	1480	1746	2013	2254	2200	2315	2570	2361	2733

2004-07-22

Tomas Carlberg

Nils Mossberg

### Administrativ indelning

Fögderi: Tredje (från 1886 benämnt Rekarne) 1720-1966, Eskilstuna 1967-

Länsmansdistrikt: Österrekarne härad -1917

Landsfiskalsdistrikt: Österrekarne 1918-1941 (30/9), Västerrekarne 1941 (10/1) - 1951  
Rekarne 1952-1964

Polisdistrikt: Eskilstuna 1965-

Åklagardistrikt: Eskilstuna 1965-

Kronofogdedistrikt: Eskilstuna 1965-

Län: Eskilstuna (del av Livgedinget) 1633-1718, Södermanland 1719-

### Judiciell indelning

Härad: Österrekarne

Tingslag: Österrekarne härad -1880, Rekarne 1881-1947, Livgedingets domsaga 1948-1970

Domsaga: Livgedinget -1970 (Eskilstuna län egen domsaga 1714-1718), Eskilstuna 1971-

Tingsrätt: Eskilstuna 1971-

### Kommunal indelning

Kommun: Husby-Rekarne 1863-1951, Husby-Rekarne 1952-1970, Eskilstuna 1971-

## Kyrklig indelning

Pastorat: Husby (fr o m 1885 Husby-Rekarne) –1961, Husby-Rekarne och Näshulta 1962-  
Kontrakt: Österrekarne –1961, Rekarne 1962-  
Stift: Strängnäs

## Militär indelning

Södermanlands regemente: Öster Rekarne kompani

## Husby-Rekarne storkommun 1952-1970

Husby-Rekarne storkommun bildades 1952 genom sammanslagning av följande landskommuner: Husby-Rekarne och Näshulta (SFS 1949:652). Uppgick i Eskilstuna kommun 1971 (SFS 1964:162).

### Husby-Rekarne storkommuns befolkningsutveckling

År	1950	1960	1970
Folkmängd	3 975	3 531	3 847

## Hällby storkommun 1952-1970

Hällby storkommun bildades 1952 genom sammanslagning av följande landskommuner: Torshälla, Tumbo och Råby-Rekarne (SFS 1949:652). Uppgick i Eskilstuna kommun 1971 (SFS 1964:162).

### Hällby storkommuns befolkningsutveckling

År	1950	1960	1970
Folkmängd	4 042	3 158	3 715

## Jäders kommun 1863-1951

Jäders kommun var en så kallad landskommun och startade sin verksamhet den 1 januari 1863 (SFS 1862:13). Kommunens föregångare finns i sockenstämman, vars handlingar förvaras i Jäders församlings arkiv hos Landsarkivet i Uppsala. Från den 1 januari 1952 bildar Jäders kommun tillsammans med Barva, Kjula, Hammarby, Sundby och Vallby Kafjärdens kommun (SFS 1949:652).

I Jäder gav den bördiga lerjorden en god grund för åkerbruk. I brist på skog var detta huvudnäringen, med ängsbruk och fiske som binäringar. Laga skiften var utbrett i Jäder och kulminerade på 1860-talet, då graden av hemmansklyvning emellertid var låg.

Vid tiden för kommunbildandet fanns 1644 invånare på en areal av ungefär 50 kvadratkilometer drygt 1 mil nordost om Eskilstuna. Där hade man både skola, då med 79 elever, och ett relativt stort bibliotek. Ett halvsekel senare hade befolkningssiffran sjunkit till 1440, och vid tiden för uppgåendet i Kafjärdens kommun var den 898 efter en kraftig minskning under de sista 20 åren. Orsakerna till befolkningsminskningen står att finna i yttre faktorer, som började förändra jordbrukets roll i samhällsekonomin i stort.

Det stora godset i Jäders landskommun var Fiholms säteri och by som stod för närmare hälften av taxeringsvärdet. Kyrkan förknippas med Axel Oxenstierna, som lät bygga om och även tillbygga den på 1650-talet och som ligger begravd där. Jäder utgjorde tillsammans med annexet Barva ett patronellt pastorat av 1:a klassen.

### **Jäders kommuns befolkningsutveckling**

År	1860	1870	1880	1891	1900	1910	1920	1930	1940	1950
Folkmängd	1644	1906	1957	1908	1694	1440	1370	1321	1084	898

2004-07-22

Tomas Carlberg

Nils Mossberg

### **Administrativ indelning**

Fögderi: Tredje, från 1886 benämnt Rekarne, 1726-1966, Eskilstuna 1967-

Länsmansdistrikt: Österrekarne härad -1917

Landsfiskalsdistrikt: Österrekarne 1918-1951, Rekarne 1952-1964

Polisdistrikt: Eskilstuna 1965-

Åklagardistrikt: Eskilstuna 1965-

Kronofogdedistrikt: Eskilstuna 1965-

Län: Eskilstuna (del av Livgedinget) 1633-1718), Södermanland 1719-

### **Judiciell indelning**

Härad: Österrekarne

Tingslag: Österrekarne härad –1880, Rekarne 1881-1947, Livgedingets domsaga 1948-1970

Domsaga: Livgedinget –1970 (Eskilstuna egen domsaga 1914-1918), Eskilstuna 1971-

Tingsrätt: Eskilstuna 1971-

### **Kommunal indelning**

Kommun: Jäder, 1863-1951, Kafjärden 1952-1970, Eskilstuna 1971-

### **Kyrklig indelning**

Pastorat: Jäder och Barva –1961, Jäder, Barva, Kjula, Sundby, Vallby och Hammarby 1962-1979 (30/6), Kjula, Jäder, Barva, Sundby, Vallby och Hammarby 1979 (1/7)-

Kontrakt: Österrekarne –1961, Rekarne 1962-

Stift: Strängnäs

### **Militär indelning**

Södermanlands regemente

## Kafjärdens storkommun 1952-1970

Kafjärdens storkommun bildades 1952 genom sammanslagning av följande landskommuner: Barva, Hammarby, Jäder, Kjula, Sundby och Vallby (SFS 1949:652). Uppgick i Eskilstuna kommun 1971 (SFS 1964:162).

### Kafjärdens storkommuns befolkningsutveckling

År	1950	1960	1970
Folkmängd	3 545	3 001	3 031

## Kjula kommun 1863-1951

Kjula kommun var en så kallad landskommun och startade sin verksamhet den 1 januari 1863 (SFS 1862:13). Kommunens föregångare finns i sockenstämman, vars handlingar förvaras i Kjula församlings arkiv hos Landsarkivet i Uppsala. Från den 1 januari 1952 bildar Kjula kommun tillsammans med Barva, Hammarby, Jäder, Sundby och Vallby Kafjärdens kommun (SFS 1949:652).

Med 1428 invånare var Kjula by med sin närmaste omgivning bland de större bosättningarna i Eskilstunaområdet vid tiden för den första kommunbildningen. Ytan var omkring 75 kvadratkilometer bestående av både skogsmark och åkermark, med Kjulaåsens sträckande sig genom landskapet. Andelen skattejord var något under 50 % medan resterande mark fördelades jämnt mellan krono- och frälsejord. Befolkningsutvecklingen var jämn fram till förra sekelskiftet då kurvan vände nedåt. När Kjula blev en del av Kafjärdens storkommun hade man 1155 invånare.

### Kjula kommuns befolkningsutveckling

År	1860	1870	1880	1891	1900	1910	1920	1930	1940	1950
Folkmängd	1428	1532	1582	1611	1558	1369	1259	1313	1155	1159

2004-07-22

Tomas Carlberg

Nils Mossberg

### Administrativ indelning

Fögderi: Tredje (från 1886 benämnt Rekarne) 1720-1966, Eskilstuna 1967-

Länsmansdistrikt: Österrekarne härad -1917

Landsfiskalsdistrikt: Österrekarne 1918-1951, Rekarne 1952-1964

Polisdistrikt: Eskilstuna 1965-

Åklagardistrikt: Eskilstuna 1965-

Kronofogdedistrikt: Eskilstuna 1965-

Län: Eskilstuna (del av Livgedinget) 1633-1718, Södermanland 1719-

## Judiciell indelning

Härad: Österrekarne

Tingslag: Österrekarne härad –1880, Rekarne 1881-1947, Livgedingets domsaga 1948-1970

Domsaga: Livgedinget –1970 (Eskilstuna län egen domsaga 1714-1718), Eskilstuna 1971-

Tingsrätt: Eskilstuna 1971-

## Kommunal indelning

Kommun: Kjula 1863-1951, Kafjärden 1952-1970, Eskilstuna 1971-

## Kyrklig indelning

Pastorat: Kjula och Sundby –1918, Kjula, Sundby, Vallby och Hammarby 1919-1961, Jäder, Barva, Kjula, Sundby, Vallby och Hammarby 1962-1979 (30/6), Kjula, Jäder, Barva, Sundby, Vallby och Hammarby 1979 (1/7)-

Kontrakt: Österrekarne –1961, Rekarne 1962-

Stift: Strängnäs

## Militär indelning

Södermanlands regemente: Öster Rekarne kompani

## Klosters kommun 1863-1907

Klosters kommun var en så kallad landskommun och startade sin verksamhet den 1 januari 1863 (SFS 1862:13). Kloster omfattar staden öster om Eskilstunaån samt ett småbrutet slättlandskap i nordöst och ett skogsområde i sydöst. Kommunens föregångare finns i sockenstämman, vars handlingar förvaras i Eskilstuna Kloster kyrkoarkiv hos Landsarkivet i Uppsala. 1907 uppgick Kloster kommun, tillsammans med Fors kommun och Nyfors municipalsamhälle, i Eskilstuna stad.

## Kloster kommuns befolkningsutveckling

År            1860 1870 1880 1890 1900

Folkmängd1 3251 4231 4681 9493 644

Klosters kommuns indelningar genom tiderna\*

## Administrativ indelning

Fögderi: Tredje (från 1886 benämnt Rekarne) 1720-1906, under uppbördsväsendet i Eskilstuna stad 1907-1966, Eskilstuna 1967-

Länsmansdistrikt: Österrekarne härad –1906, under polis-, åklagar- och utsökningsväsendet i Eskilstuna stad 1907-1917. Landsfiskalsdistrikt: Under polis-, åklagar- och utsökningsväsendet i Eskilstuna stad 1918-1964.

Polisdistrikt: Eskilstuna 1965-

Åklagardistrikt: Eskilstuna 1965-

Kronofogdedistrikt: Eskilstuna 1965-

Län: Eskilstuna (del av Livgedinget) 1633-1718, Södermanland 1719-

## Judiciell indelning

Härad: Österrekarne

Tingslag: Österrekarne härad –1880, Rekarne 1881-1906, under rådhusrätten i Eskilstuna 1907-1970.

Domsaga: Livgedinget –1906 (Eskilstuna län egen domsaga 1714-1718), under rådhusrätten i Eskilstuna 1907-1970, Eskilstuna 1971-

Tingsrätt: Eskilstuna 1971-

## Kommunal indelning

Kommun: Kloster 1863-1906, Eskilstuna stad 1907-1970, Eskilstuna kommun 1971-

## Kyrklig indelning

Pastorat: Fors och Kloster –1658, Eskilstuna, Fors och Kloster 1659-1930, Eskilstuna Fors och Eskilstuna Kloster 1931-1939, Eskilstuna Kloster 1940-

Kontrakt: Österrekarne – före 1865, Västerrekarne före 1865-1961, Rekarne 1962

Kyrklig samfällighet: Eskilstuna 1932-

Stift: Strängnäs

## Militär indelning

Södermanlands regemente: Väster Rekarne kompani

\* Uppgifterna gäller Eskilstuna Klosters församling

## Lista kommun 1863-1951

Lista kommun var en så kallad landskommun och startade sin verksamhet den 1 januari 1863 (SFS 1862:13). Kommunens föregångare finns i sockenstämman, vars handlingar förvaras i Lista församlings arkiv hos Landsarkivet i Uppsala. Från den 1 januari 1952 bildar Gillberga kommun tillsammans med Gillberga, Öja och Västermo Västra Rekarne kommun (SFS 1949:652).

Åkerbruk var huvudnäringen i Lista landskommun sydväst om Eskilstuna. Jordmänen var dels lerjord, dels mojord. Omkring 60 % av marken var frälsejord och de tre säterierna Eka, Hvargarn och Wingsleör ägde merparten av denna. Här bedrevs förutom åkerbruket även fiske och skogsbruk i mindre skala. Befolkningssiffrorna för Lista visar inga dramatiska förändringar. Vid 1860-talets början fanns här 850 invånare, och vid 1920-talets ingång var man tillbaka på samma nivå efter en viss uppgång dessförinnan. Under de följande åren pekade dock kurvan nedåt och vid uppgåendet i Västra Rekarne storkommun hade man tappat 200 invånare.

## Lista kommuns befolkningsutveckling

År	1860	1870	1880	1891	1900	1910	1920	1930	1940	1950
Folkmängd	850	871	923	937	974	896	854	802	713	650

2004-07-22 Tomas Carlberg Nils Mossberg

### **Administrativ indelning**

Fögderi: Tredje (från 1886 benämnt Rekarne) 1720-1966, Eskilstuna 1967-

Länsmansdistrikt: Västerrekarne härad -1917

Landsfiskalsdistrikt: Västerrekarne 1918-1951, Rekarne 1952-1964

Polisdistrikt: Eskilstuna 1965-

Åklagardistrikt: Eskilstuna 1965-

Kronofogdedistrikt: Eskilstuna 1965-

Län: Eskilstuna (del av Livgedinget) 1633-1718, Södermanland 1719-

### **Judiciell indelning**

Härad: Västerrekarne

Tingslag: Västerrekarne härad –1880, Rekarne 1881-1947, Livgedingets domsaga 1948-1970

Domsaga: Livgedinget –1970 (Eskilstuna län egen domsaga 1714-1718), Eskilstuna 1971-

Tingsrätt: Eskilstuna 1971-

### **Kommunal indelning**

Kommun: Lista 1863-1951, Väster Rekarne 1952-1970, Eskilstuna 1971-

### **Kyrklig indelning**

Pastorat: Gillberga och Lista –1961, Öja, Västermo, Gillberga och Lista 1962-

Kontrakt: Västerrekarne –1961, Rekarne 1962-

Stift: Strängnäs

### **Militär indelning**

Södermanlands regemente: Väster Rekarne kompani

## **Nyfors municipalsamhälle 1889-1907**

Området söder om Eskilstuna stads gränser i omedelbar anslutning till bangården, på Grindstugans ägor och delar av Västermarken, bildades 1889 Nyfors municipalsamhälle.

1907 uppgick Nyfors, tillsammans med Fors och Kloster landskommuner, i Eskilstuna stad. Vid den tiden hade Nyfors över 6500 invånare.

### **Nyfors municipalsamhälles befolkningsutveckling**

År	1850	1860	1870	1880	1890	1900	1910	1920	1930	1940	1950
----	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Folkmängd	980	985	1128	1116	1545	2136	2507	2830	2588	2422	2753
-----------	-----	-----	------	------	------	------	------	------	------	------	------

## **Näshulta kommun 1863-1951**

Näshulta kommun var en så kallad landskommun och startade sin verksamhet den 1 januari 1863 (SFS 1862:13). Kommunens föregångare finns i sockenstämman, vars handlingar förvaras i Näshulta församlings arkiv hos Landsarkivet i Uppsala. Den 1 januari 1952 slås Näshulta samman med Husby-Rekarne kommun för att bilda en ny så kallad storkommun med namnet Husby-Rekarne kommun (SFS 1949:652).

Belägen längst söderut i Eskilstunaområdet var Näshulta en vidsträckt landskommun som till ytan var en av de två största, obetydligt mindre än Ärla med en areal på 132 kvadratkilometer. Åkerbruket bedrevs i mojord och sandjord omväxlande med svag lerjord. Nästan all mark i Näshulta var frälsejord, varav närmare en tredjedel hörde till Hanebergs säteri. En mycket stor jordägare var även Hedensö säteri. I början av 1860-talet fanns inte mindre än fyra skolor i Näshulta, varav två var småbarnsskolor. Vid den tiden dränerades även Näshultasjön och Prästsjön vilket gav den unga landskommunen 420 hektar ny odlingsbar mark. Befolkningen ökade under de första 30 åren som kommun från 1418 till 1941 invånare. Därefter pekade befolkningskurvan stadigt nedåt, och vid uppgåendet i Husby-Rekarne storkommun bodde 1241 invånare där.

### **Näshulta kommuns befolkningsutveckling**

År	1860	1870	1880	1891	1900	1910	1920	1930	1940	1950
Folkmängd	1418	1602	1855	1941	1827	1775	1684	1576	1396	1241

2004-07-22

Tomas Carlberg

Nils Mossberg

### **Administrativ indelning**

Fögderi: Tredje (från 1886 benämnt Rekarne) 1720-1966, Eskilstuna 1967-

Länsmansdistrikt: Österrekarne härad -1917

Landsfiskalsdistrikt: Österrekarne 1918-1941 (30/9), Västerrekarne 1941 (10/1) - 1951  
Rekarne 1952-1964

Polisdistrikt: Eskilstuna 1965-

Åklagardistrikt: Eskilstuna 1965-

Kronofogdedistrikt: Eskilstuna 1965-

Län: Eskilstuna (del av Livgedinget) 1633-1718, Södermanland 1719-

### **Judiciell indelning**

Härad: Österrekarne

Tingslag: Österrekarne härad –1880, Rekarne 1881-1947, Livgedingets domsaga 1948-1970

Domsaga: Livgedinget –1970 (Eskilstuna län egen domsaga 1714-1718), Eskilstuna 1971-

Tingsrätt: Eskilstuna 1971-

### **Kommunal indelning**

Kommun: Näshulta 1863-1951, Husby-Rekarne 1952-1970, Eskilstuna 1971-

### **Kyrklig indelning**

Pastorat: Näshulta –1961, Husby-Rekarne och Näshulta 1962-

Kontrakt: Österrekarne –1961, Rekarne 1962-

Stift: Strängnäs

### **Militär indelning**

Södermanlands regemente: Öster Rekarne kompani



## Råby-Rekarne kommun 1863-1951

Råby-Rekarne kommun var en så kallad landskommun och startade sin verksamhet den 1 januari 1863 (SFS 1862:13). Kommunens föregångare finns i sockenstämman, vars handlingar förvaras i Råby-Rekarne församlings arkiv hos Landsarkivet i Uppsala. Från den 1 januari 1952 bildar Råby-Rekarne kommun tillsammans med Torshälla landsförsamlings och Tumbo Hällby kommun (SFS 1949:652).

Frälsejorden dominerade helt i Råby, väster om Eskilstuna. Åkerbruk var huvudnäring i ett landskap som bestod av ett förgrenat vattendrag, små slätter omväxlande med kullar och, mot kommungränsen i öster, mer bergig terräng. Jordbrukets underlag var dels lerjord, dels mojord. Som en av de minsta landskommunerna i Eskilstunaområdet försörjde Råby vid kommunbildningen 88 hushåll eller 318 invånare på 20 kvadratkilometer. Bånkesta och Österby var de två stora frälsegårdarna. Befolkningen ökade från 1880-talet fram till 1910-talet, varefter trenden vände. Vid uppgåendet i Hällby storkommun hade man 241 invånare.

### Råby-Rekarne kommuns befolkningsutveckling

År	1860	1870	1880	1891	1900	1910	1920	1930	1940	1950
Folkmängd	318	317	307	356	388	407	349	325	285	241

2004-07-22 Tomas Carlberg Nils Mossberg

### Administrativ indelning

Fögderi: Tredje (från 1886 benämnt Rekarne) 1720-1966, Eskilstuna 1967-

Länsmansdistrikt: Västerrekarne härad -1917

Landsfiskalsdistrikt: Västerrekarne 1918-1951, Rekarne 1952-1964

Polisdistrikt: Eskilstuna 1965-

Åklagardistrikt: Eskilstuna 1965-

Kronofogdedistrikt: Eskilstuna 1965-

Län: Eskilstuna (del av Livgedinget) 1633-1718, Södermanland 1719-

### Judiciell indelning

Härad: Västerrekarne

Tingslag: Västerrekarne härad -1880, Rekarne 1881-1947, Livgedingets domsaga 1948-1970

Domsaga: Livgedinget -1970 (Eskilstuna län egen domsaga 1714-1718), Eskilstuna 1971-

Tingsrätt: Eskilstuna 1971-

### Kommunal indelning

Kommun: Råby-Rekarne 1863-1951, Hällby 1952-1970, Eskilstuna 1971-

### Kyrklig indelning

Pastorat: Tumbo och Råby (fr o m 1885 Råby-Rekarne) -1961, Tumbo, Råby-Rekarne och Torshälla landsförsamling 1962-

Kontrakt: Västerrekarne -1961, Rekarne 1962-

Stift: Strängnäs

### Militär indelning

Södermanlands regemente: Väster Rekarne kompani

## Stenkvista kommun 1863-1951

Stenkvista (äldre stavning Stenqvista) kommun var en så kallad landskommun och startade sin verksamhet den 1 januari 1863 (SFS 1862:13). Kommunens föregångare finns i sockenstämman, vars handlingar förvaras i Stenkvista församlings arkiv hos Landsarkivet i Uppsala. Den 1 januari 1952 slås Stenkvista samman med Ärla kommun för att bilda en ny så kallad storkommun med namnet Ärla kommun (SFS 1949:652).

Liksom i grannkommunen Ärla försörjde sig Stenkvistas bönder inte enbart på åkerbruk utan även ängs- och skogsbruk. Stenkvista hade en relativt stor andel frälsejord och hörde till de rika landskommunerna. När Kolundakärret dränerades under åren närmast sekelskiftet innebar det att Stenkvista fick 539 hektar ny odlingsbar mark, vilket möjliggjorde en förbättrad försörjning på sikt. Det var det största av de många dräneringsprojekt som genomfördes i Eskilstunas närhet. Befolkningen visade tillväxt först på 1870-talet, men då kraftigt. Invånarantalet var sedan relativt stabilt fram till uppgåendet i Ärla storkommun.

### Stenkvista kommuns befolkningsutveckling

År	1860	1870	1880	1891	1900	1910	1920	1930	1940	1950
Folkmänd	987	976	1122	1181	1210	1189	1213	1204	1086	1141

2004-07-22 Tomas Carlberg Nils Mossberg

### Administrativ indelning

Fögderi: Tredje (från 1886 benämnt Rekarne) 1720-1966, Eskilstuna 1967-

Länsmansdistrikt: Österrekarne härad -1917

Landsfiskalsdistrikt: Österrekarne 1918-1951, Rekarne 1952-1964

Polisdistrikt: Eskilstuna 1965-

Åklagardistrikt: Eskilstuna 1965-

Kronofogdedistrikt: Eskilstuna 1965-

Län: Eskilstuna (del av Livgedinget) 1633-1718, Södermanland 1719-

### Judiciell indelning

Härad: Österrekarne

Tingslag: Österrekarne härad -1880, Rekarne 1881-1947, Livgedingets domsaga 1948-1970

Domsaga: Livgedinget -1970 (Eskilstuna län egen domsaga 1714-1718), Eskilstuna 1971-

Tingsrätt: Eskilstuna 1971-

### Kommunal indelning

Kommun: Stenkvista 1863-1951, Ärla 1952-1970, Eskilstuna 1971-

### Kyrklig indelning

Pastorat: Stenkvista och Ärla

Kontrakt: Österrekarne -1961, Rekarne 1962-

Stift: Strängnäs

### Militär indelning

Södermanlands regemente: Öster Rekarne kompani

## Sundby kommun 1863-1951

Sundby kommun var en så kallad landskommun och startade sin verksamhet den 1 januari 1863 (SFS 1862:13). Kommunens föregångare finns i sockenstämman, vars handlingar förvaras i Sundby församlings arkiv hos Landsarkivet i Uppsala. Från den 1 januari 1952 bildar Sundby kommun tillsammans med Barva, Jäder, Kjula, Hammarby och Vallby Kafjärdens kommun (SFS 1949:652).

Med ett bördigt slättland var åkerbruk den naturliga huvudnäringen i Sundby. Sundbyholms slott bidrog stort till taxeringsvärdet i kommunen, som saknade frälsejord men hade en stor andel kronojord. Befolkningstalet var länge stabilt och ökade under de första 50 åren efter kommunbildningen från 515 till 580 invånare, för att sedan sjunka under 1910-talet och därefter kraftigt sjunka från 1930-talet fram till uppgåendet i storkommunen Kafjärden.

### Sundby kommuns befolkningsutveckling

År	1860	1870	1880	1891	1900	1910	1920	1930	1940	1950
Folkmängd	515	564	585	590	569	580	502	497	399	313

2004-07-22 Tomas Carlberg Nils Mossberg

### Administrativ indelning

Fögderi: Tredje (från 1886 benämnt Rekarne) 1720-1966, Eskilstuna 1967-

Länsmansdistrikt: Österrekarne härad -1917

Landsfiskalsdistrikt: Österrekarne 1918-1951, Rekarne 1952-1964

Polisdistrikt: Eskilstuna 1965-

Åklagardistrikt: Eskilstuna 1965-

Kronofogdedistrikt: Eskilstuna 1965-

Län: Eskilstuna (del av Livgedinget) 1633-1718, Södermanland 1719-

### Judiciell indelning

Härad: Österrekarne

Tingslag: Österrekarne härad –1880, Rekarne 1881-1947, Livgedingets domsaga 1948-1970

Domsaga: Livgedinget –1970 (Eskilstuna län egen domsaga 1714-1718), Eskilstuna 1971-

Tingsrätt: Eskilstuna 1971-

### Kommunal indelning

Kommun: Sundby 1863-1951, Kafjärden 1952-1970, Eskilstuna 1971-

### Kyrklig indelning

Pastorat: Kjula och Sundby –1918, Kjula, Sundby, Vallby och Hammarby 191-1961, Jäder, Barva, Kjula, Sundby, Vallby och Hammarby 1962-1979 (30/6), Kjula, Jäder, Barva, Sundby, Vallby och Hammarby 1979 (1/7)-

Kontrakt: Österrekarne –1961, Rekarne 1962-

Stift: Strängnäs

### Militär indelning

Södermanlands regemente: Öster Rekarne kompani

## Torshälla landskommun 1863-1951

Torshälla kommun var en så kallad landskommun och startade sin verksamhet den 1 januari 1863 (SFS 1862:13). Kommunens föregångare finns i sockenstämman, vars handlingar förvaras i Torshälla kyrkoarkiv hos Landsarkivet i Uppsala.

Från den 1 januari 1952 bildar Torshälla landskommun tillsammans med Råby-Rekarne och Tumbo Hällby storkommun. Samtidigt överfördes Nyby bruk, MälARBaden och Ängsholmen till Torshälla stad. (SFS 1949:652).

### Torshälla landskommuns befolkningsutveckling

År	1850	1860	1870	1880	1890	1900	1910	1920	1930	1940	1950
Folkmängd	980	985	1 128	1 116	1 545	2 136	2 507	2 830	2 588	2 422	2 753

### Administrativ indelning

Fögderi: Tredje (från 1886 benämnt Rekarne) 1720-1966, Eskilstuna 1967-

Länsmansdistrikt: Västerrekarne härad - 1917

Landsfiskalsdistrikt: Västerrekarne 1918-1951, Rekarne 1952-1964

Polisdistrikt: Eskilstuna 1965-

Åklagardistrikt: Eskilstuna 1965-

Kronofogdedistrikt: Eskilstuna 1965-

Län: Södermanland 1634-

### Judiciell indelning

Härad: Västerrekarne Tingslag: Västerrekarne härad –1880, Rekarne 1881-1947, Livgedingets domsaga 1948-1970

Domsaga: Livgedinget –1970 (Eskilstuna län egen domsaga 1714-1718), Eskilstuna 1971-

### Kommunal indelning

Kommun: Torshälla landskommun 1863-1951, Hällby 1952-1970, Eskilstuna 1971-

### Kyrklig indelning

Pastorat: Torshälla stads- och landsförsamlingar –1961, Tumbo, Råby-Rekarne och Torshälla landsförsamling (från 1970 benämnd Hällby) 1962-1983, Hällby, Tumbo och Råby-Rekarne 1983-

Kontrakt: Västerrekarne – 1961, Rekarne 1962

Stift: Strängnäs Militär indelning Södermanlands regemente, Väster Rekarne kompani

\* Uppgifterna gäller Hällby församling (benämndes före 1970 Torshälla landförsamling)

## Torshälla stad 1863-1970

Torshälla fick stadsrättigheter 1317. 1952 inlemmades Nyby bruk, Ängsholmen och MälARBADEN med staden. Uppgick 1971 i Eskilstuna kommun (SFS 1964:162).

Torshälla blev redan på 1000-talet en viktig omlastningsplats för varutransporter till Rekarnebygden och därmed en centralort i bygden. En stadskärna utvecklade sig med en stor omgivande landsbygd med gårdar koncentrerade till öppna odlingsbara marker vilket kom att utgöra underlag för en stadsförsamling med en omgivande landsförsamling. När så småningom Mälaren och Hjälmaran förbands via Hjälmare kanal och Arboga minskade Torshällas betydelse drastiskt.

Under andra hälften av 1800-talet börjar Torshälla förändras, om än långsamt. Stadens granne, Nyby bruk, expanderar och en rad små fabriker etableras,

Första delen av 1900-talet fram till 1940 var en nedgångsperiod för staden, med en stagnerande befolkning, hög arbetslöshet, bostadsbrist och stora problem med vattenförsörjningen. Läget var så dåligt att stadens styrande till och med övervägde ett samgående med Eskilstuna i början av 1930-talet. Åren mellan 1940 och 1970 blomstrar Torshälla återigen. Befolkningen mer än tredubblas till 8 615 invånare 1970 och stadens areal utökas från 552 till 1 781 hektar då MälARBADEN och Nyby bruk inkorporeras i staden 1952. Framgången är framförallt ett resultat av att företaget Nyby bruk går bra.

Fiske och sjöfart men också jordbruk och djurhållning hade stor betydelse för både stads- och landsbefolkningen.

Handlingar före 1863, då stadsfullmäktige bildades finns bl a i Torshälla rådhusrätt o magistrats arkiv hos Landsarkivet i Uppsala. Se även Stadens äldstes arkiv nedan under Torshälla stads arkiv.

### Torshälla stads befolkningsutveckling

År	1860	1870	1880	1890	1900	1910	1920	1930	1940	1950	1960	1970
Folkmängd	820	783	906	1356	1893	1898	1889	1826	1909	3525	6086	8690

Torshälla stads indelningar genom tiderna\*

### Administrativ indelning

Fögderi: Under uppbördsväsendet i Torshälla stad -1946, Rekarne 1946- 1966, Eskilstuna 1967-  
Länsmansdistrikt: Under polis-, åklagar- och utsökningsväsendet i Torshälla stad - 1917

Landsfiskalsdistrikt: Under polis-, åklagar- och utsökningsväsendet i Torshälla 1918- 1945

Polisdistrikt: Eskilstuna 1965-

Åklagardistrikt: Eskilstuna 1965-

Kronofogdedistrikt: Eskilstuna 1965-

Län: Eskilstuna (del av Livgedinget) 1633-1718, Södermanland 1719-

## Judiciell indelning

Tingslag: Under rådhusrätten i Torshälla –1945, Rekarne 1946-1947, Livgedingets domsaga 1948-1970.

Domsaga: Under rådhusrätten i Torshälla –1945, Livgedinget 1946–1970, Eskilstuna 1971-  
Tingsrätt: Eskilstuna 1971-

## Kommunal indelning

Kommun: Torshälla stad före 1317-1970, Eskilstuna 1971-

## Kyrklig indelning

Pastorat: Torshälla stads- och landsförsamlingar –1961, Torshälla stadsförsamling 1962-1969, Torshälla 1970-

Kontrakt: Västerrekarne – 1961, Rekarne 1962

Stift: Strängnäs

\* Uppgifterna gäller Torshälla församling (benämndes före 1970 Torshälla stadsförsamling)

## Tumbo kommun 1863-1951

Tumbo kommun var en så kallad landskommun och startade sin verksamhet den 1 januari 1863 (SFS 1862:13). Kommunens föregångare finns i sockenstämman, vars handlingar förvaras i Tumbo församlings arkiv hos Landsarkivet i Uppsala. Från den 1 januari 1952 bildar Tumbo kommun tillsammans med Torshälla landsförsamlings och Råby-Rekarne Hällby kommun (SFS 1949:652).

Mellan en mestadels bergig Mälarkust och en bergig skogstrakt i söder hade Tumbo goda förutsättningar för åkerbruk, som var huvudnäring tillsammans med fiske. Underlaget för jordbruket utgjordes dels av mojord och dels av lerjord, ofta sandblandad beroende på Tumboåsen som sträcker sig genom landskapet. Laga skiften genomfördes tidigt. Den stora egendomen Sundbyvik med underlydande hemman var överlägset största jordägare i bygden med hela 21 mantal. Sundbyviks tillgångar bidrog till ett högt taxeringsvärde. Utmärkande för Tumbo är att endast små förändring noteras i befolkningsstatistiken. Befolkningen hade visserligen växt med hundra invånare de första 20 åren, men minskningen därefter – främst under 1930-talet – var mindre än på många andra håll. Vid uppgåendet i Hällby storkommun hade man 1051 invånare, ungefär samma antal som vid bildandet av landskommunen.

## Tumbo kommuns befolkningsutveckling

År	1860	1870	1880	1891	1900	1910	1920	1930	1940	1950
Folkmängd	1075	1130	1175	1137	1181	1177	1171	1147	1047	1051

2004-07-22

Tomas Carlberg

Nils Mossberg

## **Administrativ indelning**

Fögderi: Tredje (från 1886 benämnt Rekarne) 1720-1966, Eskilstuna 1967-

Länsmansdistrikt: Västerrekarne härad -1917

Landsfiskalsdistrikt: Västerrekarne 1918-1951, Rekarne 1952-1964

Polisdistrikt: Eskilstuna 1965-

Åklagardistrikt: Eskilstuna 1965-

Kronofogdedistrikt: Eskilstuna 1965-

Län: Eskilstuna (del av Livgedinget) 1633-1718, Södermanland 1719-

## **Judiciell indelning**

Härad: Västerrekarne

Tingslag: Västerrekarne härad –1880, Rekarne 1881-1947, Livgedingets domsaga 1948-1970

Domsaga: Livgedinget –1970 (Eskilstuna län egen domsaga 1714-1718), Eskilstuna 1971-

Tingsrätt: Eskilstuna 1971-

## **Kommunal indelning**

Kommun: Tumbo 1863-1951, Hällby 1952-1970, Eskilstuna 1971-

## **Kyrklig indelning**

Pastorat: Tumbo och Råby (fr o m 1885 Råby-Rekarne) –1961, Tumbo, Råby-Rekarne och Torshälla landsförsamling 1962-

Kontrakt: Västerrekarne –1961, Rekarne 1962-

Stift: Strängnäs

## **Militär indelning**

Södermanlands regemente: Väster Rekarne kompani

## **Vallby kommun 1863-1951**

Vallby (även stavat Wallby) kommun var en så kallad landskommun och startade sin verksamhet den 1 januari 1863 (SFS 1862:13). Kommunens föregångare finns i sockenstämman, vars handlingar förvaras i Vallby församlings arkiv hos Landsarkivet i Uppsala. Från den 1 januari 1952 bildar Vallby kommun tillsammans med Barva, Jäder, Kjula, Hammarby och Sundby Kafjärdens kommun (SFS 1949:652).

Lerjorden på Mälarslätten odlades i Vallby landskommun av bönderna för egen del under 1800-talet, då skattejorden utgjorde över 90%. Åtskilliga delar av hemmanen lydde dock under endera Fiholm i Jäder eller Stora Lövhulta i Hammarby. Vallby hade en hög grad av hemmansklyvning. Befolkningskurvan vände nedåt under den period Vallby var egen kommun och sjönk från 736 invånare i början till 389.

## **Vallby kommuns befolkningsutveckling**

År	1860	1870	1880	1891	1900	1910	1920	1930	1940	1950
Folkmängd	736	740	728	590	666	632	612	525	444	389

2004-07-22 Tomas Carlberg Nils Mossberg

## **Administrativ indelning**

Fögderi: Tredje (från 1886 benämnt Rekarne) 1720-1966, Eskilstuna 1967-

Länsmansdistrikt: Österrekarne härad -1917

Landsfiskalsdistrikt: Österrekarne 1918-1951, Rekarne 1952-1964

Polisdistrikt: Eskilstuna 1965-

Åklagardistrikt: Eskilstuna 1965-

Kronofogdedistrikt: Eskilstuna 1965-

Län: Eskilstuna (del av Livgedinget) 1633-1718, Södermanland 1719-

## **Judiciell indelning**

Härad: Österrekarne

Tingslag: Österrekarne härad –1880, Rekarne 1881-1947, Livgedingets domsaga 1948-1970

Domsaga: Livgedinget –1970 (Eskilstuna län egen domsaga 1714-1718), Eskilstuna 1971-

Tingsrätt: Eskilstuna 1971-

## **Kommunal indelning**

Kommun: Vallby 1863-1951, Kafjärden 1952-1970, Eskilstuna 1971-

## **Kyrklig indelning**

Pastorat: Vallby och Hammarby –1918, Kjula, Sundby, Vallby och Hammarby 1919-1961, Jäder, Barva, Kjula, Sundby, Vallby och Hammarby 1962-1979 (30/6), Kjula, Jäder, Barva, Sundby, Vallby och Hammarby 1979 (1/7)-

Kontrakt: Österrekarne –1961, Rekarne 1962-

Stift: Strängnäs

## **Militär indelning**

Södermanlands regemente: Väster Rekarne kompani

## **Västermo kommun 1863-1951**

Västermo (äldre stavning Westermo) kommun var en så kallad landskommun och startade sin verksamhet den 1 januari 1863 (SFS 1862:13). Kommunens föregångare finns i sockenstämman, vars handlingar förvaras i Västermo församlings arkiv hos Landsarkivet i Uppsala. Från den 1 januari 1952 bildar Västermo kommun tillsammans med Gillberga, Lista och Öja Västra Rekarne kommun (SFS 1949:652).

Västermo var på 1860-talet Eskilstunaområdets tredje största landskommun sett till befolkningens mängd. 1541 invånare levde på åkerbruk, skogsavverkning och fiske, samt i viss mån kanalfart över Hjälmarén. Åkermarken bestod av lerjord, ofta sandblandad. Drygt 53 % av mantalet bestod av skattejord medan nästan allt resterande var frälsejord. Taxeringsvärdet för bygden var högt. Under lång tid var befolkningsutvecklingen stabil, men från 1920-talet och fram till sammanslagningen med Öja, Lista, Gillberga, minskade invånarantalet med drygt 450 personer.

## **Västermo kommuns befolkningsutveckling**

År            1860 1870 1880 1891 1900 1910 1920 1930 1940 1950

Folkmängd 1541 1697 1786 1777 1777 1639 1658 1523 1199 1319

2004-07-21 Tomas Carlberg Nils Mossberg



### **Administrativ indelning**

Fögderi: Tredje (från 1886 benämnt Rekarne) 1720-1966, Eskilstuna 1967-

Länsmansdistrikt: Västerrekarne härad -1917

Landsfiskalsdistrikt: Västerrekarne 1918-1951, Rekarne 1952-1964

Polisdistrikt: Eskilstuna 1965-

Åklagardistrikt: Eskilstuna 1965-

Kronofogdedistrikt: Eskilstuna 1965-

Län: Eskilstuna (del av Livgedinget) 1633-1718, Södermanland 1719-

### **Judiciell indelning**

Härad: Västerrekarne

Tingslag: Västerrekarne härad –1880, Rekarne 1881-1947, Livgedingets domsaga 1948-1970

Domsaga: Livgedinget –1970 (Eskilstuna län egen domsaga 1714-1718), Eskilstuna 1971-

Tingsrätt: Eskilstuna 1971-

### **Kommunal indelning**

Kommun: Västermo 1863-1951, Väster Rekarne 1952-1970, Eskilstuna 1971-

### **Kyrklig indelning**

Pastorat: Öja och Västermo –1961, Öja, Västermo, Gillberga och Lista 1962-

Kontrakt: Västerrekarne –1961, Rekarne 1962-

Stift: Strängnäs

### **Militär indelning**

Södermanlands regemente: Väster Rekarne kompani

## **Västra Rekarne storkommun 1952-1970**

Västra Rekarne storkommun bildades 1952 genom sammanslagning av följande landskommuner: Gillberga, Lista, Västermo och Öja (SFS 1949:652). Uppgick i Eskilstuna kommun 1971 (SFS 1964:162).

### **Västra Rekarne storkommuns befolkningsutveckling**

År	1950	1960	1970
----	------	------	------

Folkmängd	3827	3136	3076
-----------	------	------	------

## **Ärla landskommun 1863-1951**

Ärla (äldre stavning Ärila) kommun var en så kallad landskommun och startade sin verksamhet den 1 januari 1863 (SFS 1862:13). Kommunens föregångare finns i sockenstämman, vars handlingar förvaras i Ärla församlings arkiv hos Landsarkivet i Uppsala. Den 1 januari 1952 slås Ärla samman med Stenkvista kommun för att bilda en ny så kallad storkommun med namnet Ärla kommun (SFS 1949:652).

Ärla var inte bara stort till ytan, utan hade även den största befolkningsmängden bland landskommunerna utanför Eskilstuna stad vid 1860-talets början. 1703 invånare bodde i Ärla då och hela 154 barn gick i landskommunens egna skola. Lerjord och mojord gav

underlaget för åkerbruket. Det bedrevs även ängsbruk och skogsbruk. Ärla var dessutom platsen för länets skogvaktarutbildning, som bedrevs först av Hushållningssällskapet och från år 1888 i statlig regi. Skogshall med dess tillhörande plantskola var ingen obetydlig inrättning, även om skogsbruket under 1800-talet som helhet endast var en binäring till jordbruket. Närmare 75% av marken var frälsejord och hörde till stor del till de tre säterierna Rinkesta, Spånga och Tummelsta.

Ärlas tillgångar var så stora att man var den rikaste landskommunen inom nuvarande Eskilstuna kommuns gränser.

### **Ärla landskommuns befolkningsutveckling**

År	1860	1870	1880	1891	1900	1910	1920	1930	1940	1950
Folkmängd	1703	1936	2025	2024	2155	2163	2164	2195	2042	2113

2004-07-22

Tomas Carlberg

Nils Mossberg

### **Administrativ indelning**

Fögderi: Tredje (från 1886 benämnt Rekarne) 1720-1966, Eskilstuna 1967-

Länsmansdistrikt: Österrekarne härad -1917

Landsfiskalsdistrikt: Österrekarne 1918-1951, Rekarne 1952-1964

Polisdistrikt: Eskilstuna 1965-

Åklagardistrikt: Eskilstuna 1965-

Kronofogdedistrikt: Eskilstuna 1965-

Län: Eskilstuna (del av Livgedinget) 1633-1718, Södermanland 1719-

### **Judiciell indelning**

Härad: Österrekarne

Tingslag: Österrekarne härad –1880, Rekarne 1881-1947, Livgedingets domsaga 1948-1970

Domsaga: Livgedinget –1970 (Eskilstuna län egen domsaga 1714-1718), Eskilstuna 1971-

Tingsrätt: Eskilstuna 1971-

### **Kommunal indelning**

Kommun: Ärla 1863-1951, Ärla 1952-1970, Eskilstuna 1971-

### **Kyrklig indelning**

Pastorat: Stenkvista och Ärla

Kontrakt: Österrekarne –1961, Rekarne 1962-

Stift: Strängnäs

### **Militär indelning**

Södermanlands regemente: Öster Rekarne kompani

## Ärla storkommun 1952-1970

Ärla storkommun bildades 1952 genom sammanslagning av följande landskommuner: Ärla och Stenkvista (SFS 1949:652). Uppgick i Eskilstuna kommun 1971 (SFS 1964:162).

### Ärla storkommuns befolkningsutveckling

År	1950	1960	1970
Folkmängd	3250	2921	2793

## Öja kommun 1863-1951

Öja kommun var en så kallad landskommun och startade sin verksamhet den 1 januari 1863 (SFS 1862:13). Kommunens föregångare finns i sockenstämman, vars handlingar förvaras i Öja församlings arkiv hos Landsarkivet i Uppsala. Från den 1 januari 1952 bildar Öja kommun tillsammans med Gillberga, Lista och Västermo Västra Rekarne kommun (SFS 1949:652).

Öja var, med sitt fördelaktiga läge vid Hjälmaran och sina goda förutsättningar för jordbruk, näst efter Ärla den rikaste landskommunen i Eskilstunaområdet vid 1860-talets början. En stor del av rikedomen berodde på St. Sundby gods, som stod för ungefär hälften av Öjas samlade taxeringsvärde. Åkerbruk var huvudnäring, med ängsbruk, skogsbruk och fiske som binärningar. Det delvis kulliga slättlandet hade lerjord medan det vid Hjälmarens strand var sankt och sandjord. På södra sidan Hjälmaran var terrängen bergig med sandig skogsmark. Marken var som helhet jämnt fördelad mellan skattejord och frälsejord, med viss övervikt för frälsejord. Hemmansklyvningar var vanligt förekommande. Befolkningen som vid kommunbildandet bestod av 1290 personer hade till sekelskiftet växt till 1585 invånare. Därefter minskade befolkningen något, och från 1930-talet fram till sammanslagningen i Västra Rekarne storkommun tappade Öja över 300 invånare.

### Öja kommuns befolkningsutveckling

År	1860	1870	1880	1891	1900	1910	1920	1930	1940	1950
Folkmängd	1290	1344	1464	1555	1585	1524	1447	1442	1276	1128

2004-07-21

Tomas Carlberg

Nils Mossberg

### Administrativ indelning

Fögderi: Tredje (från 1886 benämnt Rekarne) 1720-1966, Eskilstuna 1967-

Länsmansdistrikt: Västerrekarne härad -1917

Landsfiskalsdistrikt: Västerrekarne 1918-1951, Rekarne 1952-1964

Polisdistrikt: Eskilstuna 1965-

Åklagardistrikt: Eskilstuna 1965-

Kronofogdedistrikt: Eskilstuna 1965-

Län: Eskilstuna (del av Livgedinget) 1633-1718, Södermanland 1719-

### **Judiciell indelning**

Härad: Västerrekarne

Tingslag: Västerrekarne härad –1880, Rekarne 1881-1947, Livgedingets domsaga 1948-1970

Domsaga: Livgedinget –1970 (Eskilstuna län egen domsaga 1714-1718), Eskilstuna 1971-

Tingsrätt: Eskilstuna 1971-

### **Kommunal indelning**

Kommun: Öja 1863-1951, Väster Rekarne 1952-1970, Eskilstuna 1971-

### **Kyrklig indelning**

Pastorat: Öja och Västermo –1961, Öja, Västermo, Gillberga och Lista 1962-

Kontrakt: Västerrekarne –1961, Rekarne 1962-

Stift: Strängnäs

### **Militär indelning**

Södermanlands regemente: Väster Rekarne kompani